

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA
KIRUVCHILAR UCHUN**

SAVOLLAR KITOBI

ABITURIYENT: _____
F.I.O. Imzo

ABITURIYENT DIQQATIGA!

Test topshiriqlarini yechishdan avval savollar kitobini varaqlab, unda har bir fan boyicha 36 ta savol mavjudligini tekshiring. Agar savollar soni kamligi aniqlansa yoki savollar kitobi raqami bilan javoblar varag'i raqami bir xil bo'lmasa, darhol auditoriya rahbariga ma'lum qiling.

Savollar kitobida abituriyentning familiyasi, ismi, otasining ismi xato to'ldirilgan yoki to'ldirilmagan va imzosi qo'yilmagan hollarda e'tirozlar ko'rib chiqilmaydi.

Kitob tipi: 32

FANLAR:

Blok 1: Ona tili va adabiyot

Blok 2: Biologiya

Blok 3: Kimyo

Savollar kitobi raqami: **1701348**

Toshkent – 2017

ONA TILI VA ADABIYOT

1. Agar biz O'zbekistonimizni dunyoga tarannum etmoqchi, buyuk yozuvchilarni, buyuk shoirlarni, buyuk ijodkorlarni tarbiyalashimiz kerak. Ushbu gapda tobe qismi ham, hokim qismi ham yasama so'zdan iborat bo'lgan birikmalar sonini aniqlang.
A) 3 B) 5 C) 2 D) 4
2. Sharros yomg'irlar havoni tozalaydi, larzakor chaqmoqlar dilga jo'shqinlik beradi, sho'x qushlar insonga kuch-quvvat ato etadi. Berilgan gap tarkibidagi sodda yasama so'zlarning yetakchi morfemalari qaysi so'z turkumlariga mansub?
1) ot; 2) sifat; 3) fe'l; 4) ravish; 5) taqlid so'z; 6) undov so'z
A) 2, 3, 6 B) 1, 2, 3, 5 C) 1, 4, 5 D) 2, 4, 5, 6
3. Qaysi gapda fonetik o'zgarish asosida yozilgan sodda yasama fe'l ot so'z turkumidan hosil qilingan?
A) *U do'stlikning bu darajada astoydil harakat qilishidan juda quvondi.*
B) *Saroy ahli hovli o'rtasiga o'rnatilgan so'rida choyxo'rlik qilishardi.*
C) *Shundoq chiroyli qiz ham bunaqa yig'loqi bo'ladimi?*
D) *Yolg'iz sen emassan, otam, vujudagi o'qdan qiynalib tolgan.*
4. Qaysi gap imlosida olti o'rinda fonetik o'zgarish yuz bergan?
A) *Meniki-seniki deb tortishib, necha marta burni qonadi hamki, og'zini tiyolmadi.*
B) *Shunday bo'lmo'g'iga asos bor edi, chunki ular bir ko'chada yashab, o'sib-ulg'aygan edilar, bunisining asrori unisiga besh qo'lday ayon edi.*
C) *Keyinroq ham ko'zimiz tushib turardi, biroq endi u shunday bir yuksaklikda va qamrovi shu qadar keng ediki, bu kengliklar bizga oxshash jon odamlarlarning shuuriga sig'masdi.*
D) *Bu falokatga yo'liqqan odamning jon achchig'idagi qichqirig'i edi, ammo Bill qayrilib ham qaramadi.*
5. Nutqimizda sirg'aluvchi jarangsiz til undoshlari soni nechta?
A) 3 ta B) 6 ta C) 4 ta D) 5 ta
6. Daraxtni undiradigan, o'stiradigan, mvasini laziz qiladigan quyosh, yer va soy bo'lsa, badiiy mahoratni undiradigan va o'stiradigan, samarasini jozibali qiladigan xalq hayotidan olingan ilhomdir. Ushbu gap haqida berilgan qaysi fikr to'g'ri emas?
A) *ega, kesim, ega uyushgan*
B) *barcha aniqlanmishlar uyushiq bo'laklarga tobelangan*
C) *tobe va hokim qismlari uyushgan bo'lak bilan ifodalangan moslashuvli tobe bog'lanish hosil bo'lgan*
D) *vositasiz to'ldiruvchi uyushiq kesimga bilvosita bog'langan*
7. Insonlar istaydiki, yer yuzi gulbog'ining musaffo havosidan hamma bo'lsin bahramand. Ushbu gap haqida to'g'ri fikrni aniqlang.
A) *Ergash gapning ham, bosh gapning ham egasi bir xil so'z turkumiga oid.*
B) *To'ldiruvchi ergash gapli qo'shma gap hisoblanadi.*
C) *Qaratqich aniqlovchilar faqat qaratqich aniqlovchiga tobelangan.*
D) *Ergash gap qismida barcha gap bo'laklari kesimga bevosita bog'langan.*
8. Qaysi gapdagi so'zlar tarkibida ismlarning va fe'llarning munosabat shakllari o'zaro omonimligini namoyon qilgan?
A) *Chin do'st - tug'ishganing bilan teng.*
B) *Mevali daraxt yerga engashar.*
C) *Aytsam, tilim kuyadi, aytmasam - dilim.*
D) *Onangni kaftingda tutsang, singlingni kiftingda tut.*
9. Qaysi javobdagi barcha fe'llarning asosi omonimlik xususiyatiga ega?
A) *Behudaga dori ichishni qo'ysangiz, dardingiz arib, sog'ayarmidingiz?*
B) *Bog'bon uni so'ligan deb gumon qildi-yu, yulib tashladi.*
C) *Jayron tog'dan tog'ga o'tib, qayerga borishini bilmasdi.*
D) *Karimbek mashinani yo'lga chiqarib, qishloq tomon yurdi.*
10. Metafora usulida ma'no ko'chishi sodir bo'lgan qaysi birlikda paronim juftiga ega so'z qatnashgan?
A) *sof yashamoq* B) *darz piyola* C) *temir intizom* D) *tuz totmoq*
11. Tilning mana shu yetukligi uning go'zalligini va foydalanuvchining, ya'ni so'zlovchi yoki yozuvchining nutqiy mahoratini ta'minlaydi. Ushbu gapdagi bog'lovchilar haqida bildirilgan to'g'ri hukmlarni belgilang.
1) biriktiruv bog'lovchisi uyushiq vositasiz to'ldiruvchilarni bog'lash uchun qo'llangan; 2) aniqlov bog'lovchisi uyushiq aniqlovchilarni bog'lash uchun qo'llangan; 3) ergashtiruvchi bog'lovchi ajratilgan uyushiq aniqlovchini ajratish uchun qo'llangan
- A) 1, 2, 3 B) 1, 2 C) 1, 3 D) 2, 3
12. Quyidagi nechta fe'l ham o'zlik, ham majhul nisbatda qo'llanishi mumkin?
otmoq, qurmoq, qo'shmoq, bo'lmoq, urmoq, yoymoq
A) 2ta B) 4ta C) 5ta D) 3ta
13. Tabiat ishlariga qo'pollik bilan aralashish tufayli paydo bo'lgan kasalliklarni farmatsevtika zavodlarida ishlangan dorilar bilan tuzatib bo'lmaydi. Ushbu gapdagi yordamchi so'z turkum(lar)iga mansub birliklar hamda ular bilan shakllangan bo'laklar haqida berilgan noto'g'ri fikrni aniqlang.
A) *Yordamchi so'zlarning barchasi ko'makchilar hisoblanadi.*
B) *Yordamchi so'zlar bilan shakllangan bo'laklarning kesimga bilvosita va bevosita tobelanishi kuzatiladi.*
C) *Yordamchi so'zlar ikki o'rinda o'tni, bir o'rinda fe'lni hokim qismga tobelantirgan.*
D) *Yordamchi so'zlar bir o'rinda hol, ikki o'rinda to'ldiruvchini shakllantirishga xizmat qilgan.*
14. Ravishning ma'nosiga ko'ra ikki turi qatnashgan gapni aniqlang.
A) *Borib anhordan endi suv ichaman deb engashganimni bilaman, changalzor asta shitirladi.*
B) *Norozilik bilan to'ng'illab o'rnimizdan turishga majbur bo'ldik.*
C) *Allamahalgacha farg'onalik chorvadorlar o'tovida gurunglashib o'tirdik.*
D) *U kamtarona tabassum bilan sekin qarab qo'ydi.*
15. Gurkiragan olov - dilim yo'ldoshi, To'lqin urgan daryo - ko'zlarim yoshi, Ko'zagarlar yasayotgan har ko'za-Ko'hna do'stlar xoki - qo'li yo boshi. Ushbu gap...
A) *aralash murakkab qo'shma gap*
B) *bir necha ergash gapli murakkab qo'shma gap*
C) *bir necha bosh gapli murakkab qo'shma gap*
D) *qismlari uyushgan murakkab qo'shma gap*
16. Berilgan so'zlardan nechtasida nuqtalar o'rniga chuqur til orqa sirg'aluvchi jarangsiz undosh qo'yilishi kerak?
...alifa, ...ilvatgoh, mu...olif, ...assos, e...rom, shuku...li, ta...sin
A) to'rttasida B) ikkitasida C) beshtasida D) uchtasida
17. Quyida berilgan ko'chirma gapli qo'shma gaplarning qaysi birida tinish belgilarining qo'llanish qoidasiga rioya qilinmagan?
A) *"Endi hamisha xonadon sohibining gapiga quloq solgaysiz, - dedi Bibixonim keliniga, - aytganlarini so'zsiz bajargaysiz".*
B) *Guli dedi: "G'azaldan bahr topmag'an kim?"*
C) *Ertoevning gapini eshitmagan inobat birinchi unga yuzlanib: "Umarov uka, - dedi sekin, - unisiyam kerak, bunisiyam kerak".*
D) *Qaynonasi Bibixonim: "Biz in'omning teran ana'nasi bor, - dedi sirg'alarini kelinining qulog'iga taqib qo'yar ekan".*
18. Qaysi gapda fe'lning fe'lga tobelanishidan hosil bo'lgan uchta holli so'z birikmasi mavjud?
A) *Shundagina u Shavkatning boshiga yuzini bosgancha o'ksib-o'ksib yig'lab yubordi.*
B) *Mashina peshanasiga o'rnatilgan oynaga chirsillab yomg'ir tomchilari urila boshladi.*
C) *Bolakay baqirib gapirayotgan bu notanish amakidan qo'rqqanidan yig'lab qochib ketdi.*
D) *Anchagacha qayerda yotganini bilolmay, ko'zlarini katta-katta ochganacha shiftga tikilib qoldi.*
19. Eliboylar bundan ko'chib boradi, Qoldi endi o'ynab o'sgan elim deb. Ayriqliq o'tiga bag'rini dog'lab, Borayotir qalmoq elni so'roqlab... Keltirilgan parchada tobe qismi fonetik o'zgarish asosida yozilgan yasama so'z bilan ifodalangan so'z birikmalarining turini aniqlang.
A) *boshqaruvli, moslashuvli, bitishuvli so'z birikmasi*
B) *moslashuvli, boshqaruvli so'z birikmasi*
C) *boshqaruvli, bitishuvli so'z birikmasi*
D) *moslashuvli, bitishuvli so'z birikmasi*
20. Ayol - go'zallik, nafosat va muhabbat timsoli, ayol bilan bog'liq tuyg'ular Sharqda qadimdan qadirlanib kelgan. Ushbu gapdagi moslashuvli tobe bog'lanishlar sonini aniqlang.

- A) 5ta B) 2ta C) 3ta D) 4ta
21. Vositasiz to'ldiruvchi yasama fe'l bilan ifodalangan vositasiz to'ldiruvchiga tobelangan gapni aniqlang.
A) *Dangasaning nonni yeyishini ko'r.*
B) *Radiodan taralayotgan kuy qablarga orom bag'ishlar edi.*
C) *Nonni ta'riflashga har qanday so'z o'zlik qiladi.*
D) *Bolalar ota-onani, ustozni hurmat qilishlari kerak.*
22. Yunonistonlik faylasuf Arastu o'g'lini chaqirib shu so'zlarni aytibdi: - Bolajonim, o'z umrimni ilm-u hikmatning sirlarini o'rganish yo'lida sarf qildim. Ilm-u hikmat nuri bilan juda ko'p tugunlarni yechdim, ammo o'limga chora yo'q ekan. Keltirilgan parchada necha o'rinda yasama so'z qo'llangan.
A) 4 B) 3 C) 5 D) 2
23. Quyidagi berilgan qo'shimchalardan fe'l so'z turkumi doirasida omonimligini namoyon qila oladigan qo'shimchalarni aniqlang.
1)-vchi 2)-kash 3)-qi 4)-ish 5)-ar 6)-ay
A) 2, 3, 4 B) 4, 5, 6 C) 3, 5, 6 D) 1, 2, 4, 5, 6
24. **Atamashunoslik** so'zi tarkibidagi ikkinchi ko'makchi morfema qaysi so'z turkumini yasash xizmat qilgan?
A) *sifat* B) *fe'l* C) *ravish* D) *ot*
25. Qaysi javobda Haynrix Haynening she'riy kiroblari nomi berilgan?
A) *"Yo'l lavhalari", "Oqshom qo'shiqlari"*
B) *"Oqshom qo'shiqlari", "E'tirof"*
C) *"Romanserov", "E'tirof"*
D) *"Yo'l lavhalari", "Lukresiya"*
26. Quyidagi berilgan fikrlar qaysi ijodkorga tegishli?
"Bolalikda shuurga singdirilgan ona tiligina qalbni she'riyat bilan sug'orishi, insonda milliy g'urur kurtaklarini uyg'otishi va ajdodlar tilining naqadar serqirra va sermazmun ekanligini anglatishi mumkin. Bolalik nafaqat quvnoq davr, bolalik – inson shaxsi shakllanishining ilkdavri hamdir".
A) *T. Malik* B) *O. Sharafiddinov* C) *M. Osim* D) *Ch. Aytmatov*
27. Kelgindi hukumat qutqusiga, va'dalarga uchib, o'z millati va xalqini bosqinchilarga ipsiz bog'lab berishdan toymaydigan kimsalar "ikki yuzli ishbu zarlar, shaytonlar" deya tilga olingan she'r va uning muallifini aniqlang.
A) *"Yong'in", Cho'lpon*
B) *"Mirrix yulduziga", Fitrat*
C) *"Xazon" Cho'lpon*
D) *"O'gut", Fitrat*
28. Sergey Yesenin qaysi she'ri mazmunida Eron bilan Rossiyada ayollarga munosabat masalasidagi farqlar aytib o'tiladi?
A) *"Dog'lar ketmish majruh ko'ngildan..."*
B) *"Bu dunyoda men bir yo'lovchi..."*
C) *"Xurosonda bir darboza bor..."*
D) *"Singlimga xat"*
29. Qaysi shoir odamlarning zlzila paytidagi ruhiy holatini "Asablar tuproqqa cho'kkan edi tiz" tarzida bergan?
A) *Maqsud m Shayxzoda* B) *Erkin Vohidov* C) *Abdulla Oripov* D) *Shuhrat*
30. "Bir tup o'rik... Bodroq-bodroq bo'lib gullaganida Ko'lankasi bilan do'st tutinibdi", degan misralaar muallifini aniqlang.
A) *Muhammad Yusuf* B) *To'ra Sulaymon* C) *Mirtemir* D) *Asqad Muxtor*
31. Shahrisabz ahli zodasidan men, Sa'dning xonavosidin men. Alisher Navoiyning "Sab'ai sayyor" dostonidagi ushbu parcha qaysi kun hikoyasidan olingan?
A) *payshanba* B) *chorshanba* C) *dushanba* D) *shanba*
32. Qaysi asar Alisher Navoiyning falsafiy qasidasi hisoblanadi?
A) *"Tuhfatul-afkor"* B) *"Sab'at-u abhur"* C) *"Munshaot"* D) *"Nasoyim ul-muhabbat"*
33. "Gul yaprog'i asalga tushgandek, uni beshikka bog'ladilar. Uni baxt bilan saodat doya singari odat bo'yicha tarbiyaladilar; bir lahza ham undan bexabar qolmang, ko'z qorachig'idek asradilar. Uni ko'z yoshini saqlagandek

- ko'zda asradilar".
Ushbu parchada qaysi adabiy qahramon go'dakligi haqidagi she'riy misralarning nasriy bayoni berilgan?
A) *Farhod* B) *Qays* C) *Layli* D) *Shirin*
34. Shuhratning "Oltin zanglamas" romanida Sodiqni maktabdagi halol o'qituvchilarni quvg'in qilish, ta'qib ostiga olishda ayblagan adabiy qahramonni aniqlang.
A) *Mirsalim* B) *Sa'dullayev* C) *Shukurov* D) *M. Abdurahmonova*
35. "Dunyoda kim yomonlik ko'rmagan deysiz? Umidsizlik – bu g'ayratsizlikdir. Dunyoda hech muqim narsa yo'q, shuningdek, yomonlik ham mudom bo'lmaydi. Axir, qori qalin qahraton qish ketidan ko'k maysali, tiniq suvli yoz kelmasmu?"
Ushbu ibratli fikrlar keltirilgan asar nomi va muallifini toping.
A) *"Hiybat ul – haqoyiq", Ahmad Yuknakiy*
B) *"Devonu lug'ot it –turk", Mahmud Koshg'ariy*
C) *"Nasihatlari", Abay*
D) *"Qutadg'u bilig", Yusuf Xos Hojib*
36. Tig'i ishq-u xanjari nozingdin o'ldum subh-u shom, Dilfigor-u dilfigor-u dilfigor-u dilfigor.
Baytda qo'llangan she'riy san'atlar turini aniqlang.
A) *tanosub, tardi aks* B) *tanosub, takrir* C) *tanosub, tarse'* D) *tashbeh, talmeh*

BIOLOGIYA

37. Oq ko'zli erkak drozofila pashshasining somatik hujayrasi mitoz sikli metafaza bosqichida ko'z rangini belgilovchi allellardan A va a genlari soni nechaga teng?
A) *A-1 va a-2*
B) *A-0 va a-1*
C) *A-0 va a-2*
D) *A-2 va a-2*
38. Tishlarning qoramtir rangi ikkita dominant gen ta'sirida rivojlanadi. Bu genlarning biri autosomada, ikkinchisi X xromosomada joylashgan. Bu belgining autosomada joylashgan turiga ega bo'lgan erkak va jinsga birikkan turiga ega bo'lgan ayol oilasida tishlari normal bo'lgan qiz va o'g'il tug'ildi. Ushbu oilada tug'ilgan farzandlar orasidan tishlari normal o'g'il bolalarning tug'ilish ehtimolini (%) toping?
A) *12,5* B) *50* C) *25* D) *75*
39. Itning koker zoti junining qora rangi dominant noallel A va B genlarga bog'liq. Faqat A genining dominant holatda bo'lishi junning malla, B genining dominant holatda bo'lishi junning jigarrang, dominant genlarning uchramasligi junning oq rangda bo'lishini ta'minlansa, digeterozigota genotipli organizmlar o'zaro chatishtirilgandan olingan avlodning necha foizini genotip jihatdan ota-onadan farq qiluvchi organizmlar tashkil qiladi.
A) *75* B) *25* C) *37,5* D) *31,25*
40. Inversiya (I) va Inersiya (II) tushunchalariga mos ta'riflarni juftlang. (a) va (b) qanday nomlanadi?
a) xromosoma ayrim bo'lagining 180° ga burilishi;
b) xromosoma ayrim qismining ortishi;
c) DNK bo'lami genomning ma'lum joylariga kirishi;
d) o'simliklarni iqlimlashtirish;
A) *I-a; II-c*
B) *I-c; II-d*
C) *I-c; II-a*
D) *I-b; II-c*
41. Energetik almashinuvining anaerob bosqichda 560 kJ energiya ATF da to'planadi. Aerob bosqichda esa 5800 kJ energiya issiqlik sifatida tarqaladi. Energetik almashinuvdagi jami energiya miqdorini (kJ) toping. (birinchi boshqichda 60 kJ energiya ajralgan)
A) *14400* B) *14460* C) *15500* D) *15520*
42. Diploid va tetraploid makkajo'xori navlarining chatishtirilganda hosil bo'lgan zigotada xromosomalar soni nechta bo'lishini aniqlang?
A) *27* B) *36* C) *30* D) *28*
43. Organizmning ikkinchi nomi va qaysi turkumga masubligi to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
A) *soxta kurakburun-qilquyruq-bakra baliqlar*
B) *kapcha ilon-kobra- ilonlar*
C) *bukri baliq-gorbusha-karpsimonlar*

- D) qashqaldoq-bo'rsiq-suvsarsimonlar
44. Hayvonlar haqidagi noto'g'ri ma'lumotni aniqlang.
A) *Cho'l toshbaqasining suyak va muguzdan iborat kosasi qovurg'a, ko'krak, bel, dumg'aza umurtqalari va o'mrov suyaklari bilan tutashgan.*
B) *Ko'l baqasining o'pka va terisiga ketuvchi kapilyardagi qon tarkibida CO₂ konsentratsiyasi kislorodga nisbatan yuqori bo'ladi.*
C) *Oqchanning yurak qorinchasidan chiqqan qon qorin aortasidan jabraga, undan orqa aortaga chiqadi.*
D) *Gulmoy baliq'ining bosh qutisi qisman suyakka aylangan, umurtqaga birikkan suzgich kamari va suzgich yo'ylaridan tashkil topgan orqa suzgichining ortida yana bitta suzgich bo'ladi.*
45. Quyidagi hayvonlarni ularning fandagi nomi bilan to'g'ri juftlab ko'rsatilgan javobni toping.
1) o'txo'r kaltakesak; 2) toshbaqalar avlodi; 3) baliq kaltakesak; 4) yirtqich kaltakesak; 5) uch shohli kaltakesak; 6) ilon kaltakesak;
a) plakoxelis; b) tritsopetops; c) tiranozavr; d) mezozavr; e) brontozavr; f) ixtiozavr
A) 1-e; 2-a; 3-f; 4-c; 5-b; 6-d
B) 1-b; 2-a; 3-d; 4-e; 5-c; 6-f
C) 1-c; 2-e; 3-f; 4-a; 5-b; 6-d
D) 1-e; 2-d; 3-f; 4-b; 5-c; 6-a
46. Biogen migratsiyaning ikkinchi turiga mos keluvchi jarayonlarni aniqlang.
1) tugunak bakteriyalar tomonidan azotning o'zlashtirilishi; 2) dukkakli o'simliklarda fotosintezning sodir bo'lishi; 3) laminariyada yodning to'planishi; 4) foraminiferalardan ohaktosh konlarining hosil bo'lishi; 5) xrokokkning fotosintez qilishi; 6) ulvada organik moddalar to'planishi
A) 1,4,5 B) 2,3,6 C) 1,3,5 D) 2,4,6
47. Abiotik omillar ta'siri to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang.
A) *odamlarda kesson kasalligining yuzaga kelishi va o'simliklarning fitoaleksin ishlab chiqarishi*
B) *hayvonlar murdasining chirishi va gledichiyning o'zidan fitonsid ajratib chiqarishi*
C) *qiyaliklarda kserofitlarning o'sishi va zamburug'ning penitsill ishlab chiqarishi*
D) *tog'larda yashovchi odamlar qonida eritrotsitlarning ko'p bo'lishi va yorug'lik yetishmasligi natijasida odamlarda D avitamiyoz rivojlanishi*
48. Qanday genlar belgining rivojlanishiga bevosita ta'sir etmaydi, balki asosiy gen faoliyatini boshqaradi?
A) *polimer genlar, ingibitor genlar*
B) *komplementar genlar, polimer genlar*
C) *ingibitor genlar, modifikator genlar*
D) *modifikator genlar, polimer genlar*
49. Odamning orqa miyasiga xos bo'lgan to'g'ri ma'lumotni aniqlang.
1) Orqa miya to'qimasining yallig'lanishi miyelit deb ataladi.
2) Polimiyelit kasalligida tegishli segment boshqaradi va a'zolarining sezuvchanligi va harakati susayadi yoki butunlay yo'qoladi.
3) Orqa miyaning dastlabki 8 ta segmentida joylashgan nerv markazlari qo'lining ichki yuzasidagi teri va muskullarning sezuvchanligi va harakatini ta'minlaydi.
4) Orqa miyani o'rab turuvchi pardaning tashqi qismi qattiq, o'rta qavaqti o'rgimchak to'rsimon, ichki qavati yumshoq parda deyilib, o'rta va tashqi parda orasida orqa miya suyuqligi bo'ladi.
A) 1,4 B) 2,3 C) 3,4 D) 1,2
50. Odamlarda yurak qorinchalarining sistola holatida qaysi klapanlar yopiq (a), qaysi klapanlar ochiq (b) bo'ladi?
1) chap qorincha va aorta o'rtasidagi yarimoysimon klapan; 2) o'ng qorincha va o'pka arteriyasi o'rtasidagi yarimoysimon klapan; 3) chap bo'lmacha va chap qorincha o'rtasidagi ikki tavaqali klapan; 4) o'ng bo'lmacha va o'ng qorincha o'rtasidagi uch tavaqali klapan
A) a-2,4; b-1,3
B) a-3,4; b-1,2
C) a-1,2; b-3,4
D) a-1,3; b-2,4
51. Odamdagi o'mrov osti muskulining bo'yinning teri osti muskulidan farqini toping.
1) vegetativ nerv sistemi orqali boshqariladi; 2) joylashuv ko'ra to'sh-o'mrov so'rg'ichsmon muskul bilan bir guruhga kiradi; 3) joylashuviga ko'ra diafragma muskuli bilan bir guruhga kiradi; 4) gavdaning ko'krak muskuli hisoblanadi; 5) suyakka birikadi; 6) boshning harakatini ta'minlaydi; 7) qo'lining harakatida ishtirok etadi
- A) 1,4,5 B) 1,5 C) 2,6 D) 3,4,7
52. Odamning bosh miyasiga xos bo'lmagan ma'lumotni aniqlang.
A) *Bosh miya katta yarimsharlarining sezish zonasi hujayralari sezgi organlaridan kelayotgan impulslarni qabul qiluvchi oliy nerv markaz hisoblanadi*
B) *Bosh miyaning stvol qismidagi nerv hujayralari shartsiz reflekslarning nerv markazi hisoblanadi*
C) *Bosh miya shikastlanganda qo'l-oyoq tonusi pasayib, falajlangan oyoq harakatsiz osilib qoladi*
D) *Uzunchoq miyadan chiquvchi adashgan nerv tolasi parasimpatik nerv sistemasining bir qismi bo'lib, qorin bo'shlig'ining yuqori qismida joylashgan organlar ishini boshqaradi*
53. Sezgi analizatorlari haqidagi noto'g'ri fikrni aniqlang.
A) *Terining derma qavatida sovuqni va siypalashni sezuvchi retseptorlar issiqni va og'riqni sezuvchi retseptorlarga nisbatan chuqurroq joylashgan.*
B) *Gipermetropiya keksalarda ko'z gavhari do'ngligining ortib ketishi tufayli yuzaga keladi.*
C) *Quloqning suyak labirinti bilan parda labirinti orasida perilimfa, parda labirinti ichida endolimfa suyuqligi bo'ladi.*
D) *Harakat analizatorining oliy nerv markazi bosh miya katta yarimsharlari po'stilog'ining orqa markaziy egatida joylashgan.*
54. Metamorfoz jarayonida g'umbaklik bosqichini o'taydigan hasharotlar turkumlarini aniqlang.
A) *ikki qanotlilar, parda-qanotlilar, tangacha-qanotlilar, chumolilar*
B) *qo'ng'izlar, arilar, yaydoqchilar, kapalaklar*
C) *ikki qanotlilar, parda-qanotlilar, tangacha-qanotlilar, burgalar*
D) *qo'ng'izlar, arilar, kapalaklar, pashshalar, chumolilar*
55. Zarar keltiruvchi hasharotlar turkumlari bilan to'g'ri juftlab ko'rsatilgan javobni belgilang.
1) hasva; 2) olma qurti; 3) kuya; 4) chigirtka; 5) bezgak paraziti; 6) so'na; 7) oq chumoli; 8) kana; 9) iskabtopar; 10) trixogramma;
a- to'g'ri-qanotlilar; b- qandalalar; c-tangacha-qanotlilar; d-ikki qanotlilar; e-termitlar
A) b-1; d-6; e-8 B) a-4; b-1; c-3; d-9 C) a-4; c-2; d-9,10; e-7 D) a-4; b-1; d-5; e-7
56. Bosh skeleti miya qutisi, jag'lar, jabra ravoqlari va jabra qopqog'idan tashkil topgan baliqlarni aniqlang.
1) beluga; 2) qilquyruq; 3) gigant akula; 4) tikandum skat; 5) oqcha; 6) dengiz tulkisi
A) 3,4,6 B) 2,5,6 C) 1,2,5 D) 3,4,5
57. Quyida keltirilgan hayvonlar qushlar (a), sudralib yuruvchilar (b), suvda ham quruqlikda yashovchilar (c) sinflariga ajratib ko'rsatilgan javobni belgilang.
1) kazuar; 2) iguana; 3) lira; 4) povituxa; 5) xameleon; 6) agama; 7) sezarka; 8) kvaksha; 9) salamandra
A) a-2,3,7; b-1,5,9; c-4,6,8
B) a-1,3,7; b-2,5,6; c-4,8,9
C) a-2,5,6 b-4,8,9; c-1,3,7
D) a-1,5,7; b-3,4,6; c-2,8,9
58. Yirtqich umurtqali (a) va o'txo'r umurtqasiz (b) hayvonlarni aniqlang.
1) kojan; 2) zlatka; 3) aureliya; 4) tipratikon; 5) ko'l baqasi; 6) tillako'z; 7) suvilon; 8) termit; 9) hasva qandalasi; 10) bizon
A) a-5,7; b-2,6
B) a-1,10; b-6,9
C) a-4,5; b-2,8
D) a-1,7; b-3,6
59. Geterotrof oziqlanish xususiyatiga ega prokariot (a) va eukariot (b) organizmlarni aniqlang.
1) ossillatoriya; 2) temir bakteriyalari; 3) pichan bakteriyasi; 4) shumg'iya; 5) rafleziya; 6) kalina; 7) midiya; 8) giatsint; 9) parpi
A) a-1,2; b-5,6,7
B) a-2,3; b-6,7,8
C) a-2,3; b-4,5,6
D) a-3; b-6,8,9
60. Xloroplastlarga ega eukariot organizmlarga zarar keltiruvchi xloroplastlarga ega bo'lmagan eukariot organizmlarni aniqlang.
1) gommoz qo'zg'atuvchisi; 2) nozema; 3) vertitsill; 4) agrobakterium; 5) leishmaniya; 6) zang zamburug'i; 7) tamaki mozaikasi

- A) 1,4 B) 2,5 C) 6,7 D) 3,6
61. Mitozning metafazasida 32 ta xromatidlarga ega hujayralarni aniqlang.
1) drozofila zigotasi; 2) olchanning mikrosporas; 3) to'g'olchanning murtak hujayrasi; 4) drozofila ichak epiteliysi hujayralari; 5) olcha arxeosporasi; 6) tog'olcha o'sish konusining hujayralari
A) 2,5 B) 3,4 C) 1,3 D) 2,6
62. Baqa lichinkasida tashqi jabralarining ichki jabralariga almashinishi o'zgaruvchanlikning qaysi turiga misol bo'ladi?
A) *genotipik-ontogenetik*
B) *fenotipik-modifikatsion*
C) *fenotipik-ontogenetik*
D) *genotipik-rekombinativ*
63. BamHI restriktazasi GGATCC nukleotidlar ketma-ketligini tanib, GG nukleotidlari orasidagi bog'larni kesadi. Maxsus sharoitda 134,3 nm uzunlikdagi DNK molekulasida BamHI restriktazasi orqali A,B,C,D,E bo'laklarga bo'lindi. Hosil bo'lgan barcha DNK bo'laklaridagi jami vodorod bog'lar soni dastlabki DNK molekulasidagi vodorod bog'lar sonidan 4% ga kam. Agar nukleotidlar orasidagi masofa 0,34 nm ekanligi ma'lum bo'lsa, dastlabki DNK molekulasida tarkibidagi nechta vodorod bog'lari A va T nukleotidlari orasida joylashgan?
A) 480 B) 354 C) 370 D) 320
64. Qaysi o'simlikning bargi oddiy yonbargchasi (a) va murakkab yonbargchali (b) bo'ladi?
1) lavlagi; 2) yantoq; 3) baliqko'z; 4) tok; 5) shirinmiya; 6) kanop; 7) no'xot; 8) yeryong'oq
A) a-1,2,3; b-7,8
B) a-1,3; b-5,7,8
C) a-2,3,4; b-5,7,8
D) a-4,6; b-5,8
65. Bodiyo (a) va bo'tako'z (b) ning to'pguliga xos belgilarni aniqlang.
A) *a-umumiy gulpoya qisqa, gullar bir tekislikda joylashgan; b-uzun gulpoyada gullar ketma-ket joylashgan*
B) *a-asosiy gulpoyasi shoxlangan; b-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan*
C) *a-asosiy gulpoyasi shoxlanmagan; b-asosiy gulpoyasi shoxlangan*
D) *a-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan; b-gullar gulpoyaga uzun bandlar bilan birikadi*
66. Rezavor meva hosil qiladigan o'simlik navlarini aniqlang.
1) Zarg'aldoq; 2) Vatan; 3) Farhod; 4) Sohibi; 5) Gultish; 6) Qozidastor; 7) Buvaki; 8) Zarmiton; 9) Obidov; 10) Kattaqo'rg'on
A) 4,5,7,10 B) 1,3,6,9 C) 5,7,8,10 D) 1,2,7,8
67. Lolasiimonlar (1), archadoshlar (2), ituzum (3) va qoqio'tdoshlar (4) sistematik birliklarga mansub o'simliklarni aniqlang.
A) *1-qo'ng'irbosh; 2-sharq sauri; 3-kartoshka; 4-bo'znoq*
B) *1-oq shuvoq; 2-sharq sauri; 3-baqlajon; 4-bo'yadaron*
C) *1-piyozli arpa; 2-sekvoyadendron; 3-baliqko'z; 4-kakra*
D) *1-boychechak; 2-qarag'ay; 3-qizil ituzum; 4-qoqio't*
68. Zuxrasoch o'simligining sporadan rivojlanuvchi bo'g'inida qanday qismlar hosil bo'ladi?
1) ildizpoya; 2) barg; 3) poya; 4) rizoid; 5) arxegoniy; 6) anteridiy; 7) murtak; 8) sorus; 9) sporangiy; 10) gameta
A) 4,6,10 B) 1,2,3 C) 5,6,7 D) 7,8,9
69. Funariyada sporadan rivojlanuvchi bo'g'inida qanday qismlar hosil bo'ladi?
1) yashil ipcha; 2) kurtakcha; 3) poya; 4) barg; 5) arxegoniy; 6) sporangiyband; 7) anteridiy; 8) sporalar; 9) rizoid; 10) sporangiy
A) 1,2,9 B) 5,7,8 C) 6,8,10 D) 3,4,10
70. Devpechak, zarpechak barglarning yo'qolib ketganligi, ildiz o'rni poyada so'rg'ichlar hosil bo'lib, uning yordamida "xo'jayin" o'simliklardan oziq moddalarni so'rib olishi qanday evolyutsion jarayonlarni aks ettiradi?
A) *umumiy degeneratsiya, biologik regress*
B) *biologik progress, aromorfoz*
C) *biologik progress, umumiy degeneratsiya*
D) *idoadaptatsiya, biologik regress*
71. Hindomalay biogeografik viloyatiga mansub sutemizuvchi hayvonlarni aniqlang.
1) orangutan; 2) xongul; 3) gibbon; 4) kapachi; 5) maral; 6) kann; 7) bambuk ayig'i; 8) gorilla; 9) skuns; 10) iguana
- A) 1,3,7 B) 5,8,10 C) 2,4,6 D) 3,7,9
72. Paleoarktik biogeografik viloyatiga mansub tuyoqli sutemizuvchi hayvonlarni aniqlang.
1) zubr; 2) mufton; 3) sayg'oq; 4) koala; 5) maral; 6) kann; 7) kabarga; 8) tog'kiyigi; 9) muskusli qo'y; 10) qunduz
A) 1,4,7 B) 3,5,8 C) 2,6,9 D) 2,5,10

KIMYO

73. Poliakrilamid molekulasida 2250 dona vodorod atomlari bo'lsa, polimerlanish darajasini aniqlang.
A) 250 B) 300 C) 450 D) 208,33
74. Propantriol-1,2,3 molekulasida tarkibidagi uglerod atomlarining oksidlanish darajasi yig'indisini toping.
A) -5 B) -3 C) -4 D) -2
75. Quyidagi qaysi modda faqat oksidlovchilik xossasini namoyon qiladi?
A) PbO_2
B) H_2O_2
C) Cu_2O
D) Fe^{2+}
76. Bir xil aminokislota qoldig'idan tarkib topgan 48,8 g dipeptid yetarli miqdordagi xlorid kislotasi eritmasida gidrolizlanganda 67 g modda hosil bo'ladi. Aminokislota ni aniqlang.
A) *valin* B) *alanin* C) *glitsin* D) *leysin*
77. Fosfor mo'l miqdordagi kislorodda yondirilganda olingan oksid 200 g 9,8% li fosfat kislotasi eritmasida eritilganda fosfat kislotasi miqdori 3 marta ortdi. Olingan eritmaga o'yuvchi natriy eritmasidan 360 g qo'shilganda hosil bo'lgan tuz massasini (g) aniqlang. Ishqor eritmasida suvning massasi NaOH eritmasidan 6,5 marta katta.
A) 85,2 B) 72 C) 98,4 D) 14,2
78. 26,5 g akrilonitril gidrolizlanishida necha gramm akril kislotasi olinadi? ($\eta=0,75$)
A) 21,6 B) 28,8 C) 36 D) 27
79. Propanol, fenol va sirka kislotadan iborat aralashma Na metali bilan ishlanganda 4,48 litr (n.sh.) gaz ajraldi. Xuddi shunday miqdordagi aralashma $NaHCO_3$ eritmasi bilan ishlanganda olingan gaz 195,6 g NaOH eritmasidan o'tkazilganda faqat $NaHCO_3$ tutgan 4,2% li eritma hosil bo'ldi. Agar boshlang'ich aralashmada sirka kislotaning massasi propanol massasiga teng bo'lsa, sirka kislotasi massasini (g) aniqlang.
A) 6 B) 24 C) 12 D) 3
80. Tarkibida 3 ta sp^3 - s qoplanish mavjud bo'lgan modda(lar) ni aniqlang.
1) H_2SO_4 ; 2) H_2SO_3 ; 3) H_3PO_4 ; 4) $HClO_3$
A) 3,4 B) 1,2 C) 4 D) 3
81. Quyidagi qaysi modda alyuminiy xlorid bilan ta'sirlashmaydi?
A) *natriy karbonat*
B) *natriy sulfid*
C) *natriy sulfat*
D) *natriy gidroksid*
82. Glitserindan 1,2,3-tribrompropan (A) ($\eta=40\%$), A dan 2,3-dibrompropen (B) ($\eta=80\%$), B dan allen ($\eta=100\%$) olinganda oxirgi mahsulot massasi boshlang'ich modda massasidan 19,8 g ga kam bo'lsa, glitserindan necha gramm olingan?
A) 46,0 B) 18,4 C) 27,6 D) 23,0
83. O'zaro izomer bo'lgan ikkita aromatik uglevodorod kaliy permanganatning kislotali eritmasi bilan oksidlanganda 1,4 mol CO_2 gazi, 0,2 mol benzoy kislotasi va 0,4 mol tereftal kislotasi hosil bo'ldi. Tereftal kislotani hosil qilgan uglevodorod massasini (g) aniqlang.
A) 38 B) 45 C) 26,8 D) 53,6
84. 5:2 mol nisbatda olingan ishqoriy metal va uning gidrididan iborat 13,75 g aralashma mo'l suvda eritilishi natijasida 19,6 g ishqor hosil bo'ldi. Metallarni aniqlang.
A) *K* B) *Li* C) *Na* D) *Rb*
85. Quyidagi berilgan birikmalarda bog'ning qutbliligi qanday o'zgaradi?
 $HF \rightarrow H_2O \rightarrow NH_3 \rightarrow CH_4$ a) ortadi; b) kamayadi

- A) 1-a; 2-b; 3-a B) 1-b; 2-a; 3-b C) 1-b; 2-a; 3-a D) 1-b; 2-b; 3-b
86. 0,5 mol miqdorda olingan XY_2 va AY birikmalarda mos ravishda $13 \cdot N_A$ va $5 \cdot N_A$ tadan elektron bo'lsa, X ni toping. X va Y elementlar bitta davrda (berilgan tartibda) ketma-ket joylashgan.
A) F B) C C) N D) O
87. Ammiak sintez qilish jarayonida reaktordagi bosim 30% ga kamaydi. Boshlang'ich aralashmadagi azot bilan vodorod miqdori stexiometrik nisbatda bo'lsa, reaksiyadan keyin hosil bo'lgan gazlar aralashmasining hajmiy tarkibini aniqlang.
A) 1/4; 1/4; 1/2
B) 1/7; 3/7; 3/7
C) 1/9; 2/3; 2/9
D) 2/5; 2/5; 1/5
88. ${}^{246}_{z}E \rightarrow x\alpha + 4\beta + {}^A_{90}Th$ yadro reaksiyasida Th ning neytronlar soni E ning protonlari sonidan 46 taga ko'p bo'lsa, noma'lum element tarkibidagi neytronlar sonini aniqlang.
A) 145 B) 130 C) 140 D) 152
89. Mis (II) nitrat kristallogidрати tarkibida kislorodning massa ulushi vodorodnikidan 24 marta katta bo'lsa, bir mol tuzga necha mol suv to'g'ri keladi.
A) 4 B) 2 C) 3 D) 1
90. Tarkibida massa bo'yicha 28% Me, 24% S va 48% O bo'lgan moddani formulasi aniqlang
A) Na_2SO_3
B) $Cr_2(SO_4)_3$
C) $Fe_2(SO_4)_3$
D) $FeSO_4$
91. $A + xB \rightarrow 2C$ reaksiyaning $0,05 \cdot 10^2$ mol A moddani 20%i sarflangan. B ning 25% ortib qolgan. Jarayon 1 litrli idishda olib borilgan bo'lsa, B ning necha moli sarflangan? $K_m=1$
A) 2 B) 4 C) 3 D) 1
92. 450 g 76% li sulfat kislotasi eritmasiga necha gramm suv qo'shilganda 48% li eritma hosil bo'ladi?
A) 262,5 B) 125,5 C) 250 D) 200
93. 1,25 mol modda 367,5 g suvda eritilganda uning 25% li eritmasi olindi. Eritma moddani molyar massasini (g/mol) aniqlang. (Reaksiya sodir bo'lmaydi)
A) 56 B) 40 C) 63 D) 98
94. Oleumga o'zining massasidan 1,5 marta kam suv qo'shilganda 65,4% li H_2SO_4 eritmasi hosil bo'ladi. Oleum tarkibidagi SO_3 ning massa ulushini (%) toping.
A) 30 B) 50 C) 40 D) 25
95. Eritmaning pH qiymati pOH qiymatidan 2,5 marta kam bo'lsa, pH qiymatini aniqlang.
A) 6 B) 4 C) 7 D) 5
96. 7,2 g metal kislotadan 6,72 litr (n.sh) vodorod siqib chiqarsa, 9,6 g metal qanday massadagi (g) Fe^{3+} ni siqib chiqaradi.
A) 5,6 B) 28 C) 15 D) 11,2
97. Etilbenzol $KMnO_4$, H_2SO_4 eritmasida oksidlanganda gaz ajralib chiqdi. Reaksiya tenglamasidagi koeffitsiyentlar yig'indisini toping.
A) 35 B) 56 C) 91 D) 42
98. 0,3 mol $Na_2SO_4 \cdot 10H_2O$ tarkibli kristallogidrat ma'lum miqdordagi suvda eritilib 1,5 molyalli eritma hosil bo'lgunga qadar 10 amper tok kuchi bilan 19300 sekund davomida elektoliz qilindi. Kristallogidrat necha gramm suvda eritilganligini aniqlang?
A) 246,4 B) 96,4 C) 164 D) 182
99. Noma'lum III valentli element oksidining ekvivalent molyar massasi 17 (g/mol-ekv) ga teng bo'lsa, noma'lum elementni aniqlang.
A) N B) Cr C) Al D) P
100. Mo'l miqdordagi uglerod Al_2O_3 va CaO aralashmasiga qo'shib qizdirilganda hosil bo'lgan moddalarga yetarli miqdorda xlorid kislotasi ta'sir ettirildi. Bunda ajralgan gazlarni bromli suv orqali o'tkazilganda idishning massasi 15,6 g ga ortdi. Qolgan gazni yoqish uchun esa 4 mol havo sarflandi.
- Dastlabki aralashmadagi oksidlarning massalarini g aniqlang.
(Havo tarkibida hajm bo'yicha 20% O_2 bor)
A) 13,6; 16,8
B) 54,4; 67,2
C) 27,2; 33,6
D) 27,2; 1,365
101. Moylarning qotishini tezlashtirish uchun ularga sikkativlar deb ataladigan katalizator ishlatiladi. Sikkativ sifatida ishlatiladigan katalizatorni aniqlang.
A) P_2O_5
B) $(CH_3CO)_2O$
C) Pb_3O_4
D) H_2SO_4
102. Bariy xlorid eritmasiga tegishli miqdorda $Na_2SO_4 \cdot 10H_2O$ kristallogidratdan qo'shilganda 233 g cho'kma tushdi va 2,5 molyalli eritma hosil bo'ladi. Dastlabki bariy xlorid eritmasining massasini (g) aniqlang.
A) 524 B) 628 C) 208 D) 828
103. $xMgCO_3 = yMgCO_3 + zMgO + zCO_2$ ifoda qanday ma'noni anglatadi?
A) reaksiyaning mahsulot unumi 100% dan kichikligi
B) tuzning namlik darajasi yuqori ekanligi
C) $MgCO_3$ tarkibida qo'shimchalar borligini
D) reaksiyaning qaytarligini
104. Atomlari soni teng bo'lgan argon, azot va silan aralashtirildi. 1,7 mol shunday gaz aralashmasidagi silanning hajmini (l.n.sh) aniqlang.
A) 4,48 B) 22,4 C) 11,2 D) 5,6
105. Rux metalli ikki xil konsentratsiyali nitrat kislotalarda eritilganda ajralgan NO va N_2O larning hajmlari nisbatni 4:1 bo'lsa, reaksiyaga kirishgan Zn larning mol nisbatni aniqlang.
A) 3:8 B) 3:4 C) 3:2 D) 1:1
106. Qaysi tuz eritmasida ishqoriy muhitni ta'minlash gidrolizlanish reaksiyasini susaytiradi?
A) $MgSO_4$
B) $NaNO_3$
C) K_2SO_3
D) $ZnCl_2$
107. Alkan molekulyar massasi uning takibidagi uglerod va vodorod atomlari massalari ayirmasidan (m.a.b) 20 m.a.b ga ortiq bo'lsa, alkanni aniqlang.
A) etan B) butan C) pentan D) propan
108. 26,8 g olma kislotaga stexiometrik nisbatda Na metalli qo'shilganda olingan H_2 ni 11,2 litr (n.sh.) C_2H_2 bilan ta'sirlashtirildi. Natijada olingan gazlarni to'liq yondirish uchun necha mol havo kerak?
A) 1,2 B) 7 C) 1,4 D) 1,8